MIHKEL LÜDIG

Mihkel Lüdig (9.05.1880 – 7.05.1968) oli üks Eesti professionaalse muusikahariduse alusepanijaid. Ta kuulus Peterburis elades ka Eesti sõjaväeosade organiseerimise komiteese ja lõi sõjaväeorkestri, tulevase kaitseväe orkestri eelkäija. Lüdig kirjutas palju klassikalist muusikat, lõi meie üldlaulupidude avalaulu „Koit“, kuid arvas ise, et helilooming on tema kõrvaltegevus.

MIHKEL LÜDIGI TEOSED:

- **Sümfoonilised teosed** (komponeeritud peamiselt Vanemuise orkestrile): kaks avamäng-fantaasiat (1906, 1945), süit „Lembitu“ (1909), sümfooniline poeem „Jaaniöö“ (1910), kaks ballaadi tšellole ja sümfooniaorkestrile (1945, 1958), süit eesti rahvaviisidest (1955).
- **Vokaalsümfooniline muusika:** „Pidulik kantaat“ (O. Mägi, 1906), „Pidulik laul“ (O. Mägi, 1910), „Mälestused“ (P. Grünfeldt, 1915).
- **Muusikalised lavateosed:** katkend ooperist „Kalevipoeg ja Tuuslar“ (libreto O. Mägi).
- **Kammermuusikast on olulisemad soololaulud:** „Igatsus“ (F. Kreutzwald), „Üks pisar veereb“ (A. Haava), „Lapsepõlves“ (A. Reinvald).
- **Umbes 50 koorilaulu**, sealhulgas „Koit“.
- **Lüdigi sulest on ilmunud raamat „Mälestused“** (1948, Tallinn 1969).

Vaskräämas sündinud ja helilooja na tuntud Mihkel Lüdig jättis kogu Eesti muusikaellu väga suure jälje.

Helilooja dirigerib oma 75.s ünnipäeva kontserdil.

1961. aastast M. Lüdigi nime kandev Pärnu meeskoor lasi valmistada mälestuskivi, mis avati 1970. aastal helilooja sünniaastapäeval maestro isa istutatud suure tamme all.

Mihkel Lüdig ja tema lemmikloom.

Mihkli sünni puhul istutas isa Jakob tamme, sellel fotol Mihkel oma tamme juures 1955. aastal.

Igal kevadel helilooja sünnipäeva paiku kohtuvad Vaskräämas Pärnu M. Lüdigi nimeline meeskoor, Paikuse lauluselts Sireli, rahvatantsurühm Pastlapaar ja teised esinejad, et helilooja sünni puhul istutatud suure tammepuu all kontsert korraldada.

Mihkel Lüdig sündis Pärnumaal Reiu metsavahi Jakob Lüdigi 18-lapselise pere seitsmenda lapsena. Pojale anti muusikamehest vanaisa järgi nimeks Mihkel. Isa Jakob oli saanud 1879. aastal Reiu valda Vaskräämа metsavahi koha ja Mihkel oli esimene laps, kes sündis perre Vaskräämas. Poja sünni tähistamiseks istutas isa tamme, mida näete siinsamas mälestuskivi kõrval.
Mihkli ema Liso oli Tammiste vallakoolmeistri Mihkel Oidermanni tütar. Vanaisa oli kohaliku laulukoori asutaja ja juht ks õpetas laulmist koduoreli saatel. Seesama orel, mille päris ema Liso, oli ka väikese Mihkli esimene muusikariist. Isa Jakob oli samuti väga musikaalne, mängis flööti ja viiulit.
Ema mängis koduorelil lihtsamaid koraale, viieaastane Mihkel mängis neid peast järele, isa õpetas noodikirja. Kord külastas metsavahi kohta Tammiste mõisa ja õllevabriku omanik Franz Jakob. Kuulnud Mihkli mängu, kauples ta poisi enesele kasulapseks, lubades tasuda tema elamis- ja koolituskulud. Nii ka läks – Mihklist sai Pärnu Jochmanni elementaarkooli õpilane.
Mihkli muusikaõpetaja oli Pärnu koguduse organist Max Peters, kes jäi tema suunajaks kogu muusikalise haridustee vältel nii Pärnus kui ka hiljem Moskvas ja Peterburis.
Mänguetnika kõrval hakkas Max Peters õpetama Mihklile ka muusikateooriat ja kirikuorelit. Peagi komponeeris poiss ise lauluviise, varsti usaldas Peters talle enda asendamise jumalateenistustel. Pärnu seltskond tundis noort Mihkel Lüdigit kui muusikalist imelast. Juba 16-aastaselt sai temast ametlikult Pärnu Nikolai kiriku organist.
Alates 1898. aastast õppis Lüdig Peterburi konservatooriumis professor Louis Homiliuse oreliklassis ning lõpetas selle 17. juunil 1904. Sama aasta 1.augustil
laulatati Mihkel Lüdig ja Hiiumaa juurtega lauljatar Mathilde Sinkel. Järgmisel aastal sündis perre poeg Voldemar Georg Aleksander ja 1906. aastal Peeter Paul. Mihkel töötas organistina ja Peterburi Jaani kirikukoolis õpetajana.

EESTI SÕJAVÄGI JA SÕJAVÄEORKESTER

Esimese maailmasõja päevil, septembris 1914 sai Mihkel Lüdig mobilisatsioonikäsu. Eesti sõjaväelaste seas süvenesid rahvuslikud meeleolud. Lüdig kuulus Peterburi Eesti sõjaväeosade organiseerimise keskkomiteese ning hiljem juba Eesti sõjaväelaste ülemkomiteese ning teenis I Eesti polgu kapellmeistrina.
Eesti sõjaväeosade organiseerimise keskkomitee tegevuse tulemusel lubas sõjaminister Kerenski formeerida Tallinnas eestlastest jalaväepolgu. Polgu juurde moodustas Mihkel Lüdig orkestri. Anti kolm-neli kontserti nädalas. Seda orkestrit võib pidada kaitseväe orkestri eelkäijaks.

KÕRGEMA MUUSIKAKOOLI LOOMINE

Aastal 1919 alustas tööd Tallinna kõrgem muusikakool, mille loomise idee algatajad olid Peterburi konservatooriumi organistidena lõpetanud August Topman ja Mihkel Lüdig. Kooli „põhjuskiri“ võeti vastu 9. mail 1919 ning haridusminister kinnitas selle 10. septembril. Kuna Estonia seltsi põhikirjas puudus punkt, mis lubaks asutada konservatooriumi, sai õppeasutus ministri soovitusel nimeks Tallinna kõrgem muusikakool.
Avaaktus toimus 28. septembril 1919 Estonia kontserdisaalis. Alustati 32 õppejõuga, kelle hulgas olid 1920. aastal Venemaalt opteerunud Peterburi konservatooriumi professorid A. Lemba, Th. Lemba ja J. Tamm, samuti A. Kapp Astrahanist. Mihkel Lüdigist oli saanud üks Eesti parimaid oreliasjatundjaid.

LOOMING

Mihkel Lüdigi rikkaliku loomingu võib tinglikult jagada kahte perioodi: aeg, mil ta õppis ja tööta Peterburis ja periood alates 1940. aastast kuni elu lõpuni. Helilooja tuntuim teos on koorilaul „Koit“, mille ta kirjutas Viljandi lauluja mänguseltsi Koit avamiseks. See laul on üks tema poolesajast koorilaulust, samas kuulub tema loomingusse veel kümmekond sümfoonilist teost, mille hulgast tasub eriliselt märkida „Fantaasia-avamängu nr 1“. Selle kirjutas Lüdig Vanemuise teatri avamiseks 1906. aastal.
Mihkel Lüdigi koorilauludest on enamus loodus- ja armastusteemalised. Ta oli tuttav Tobiase ja Kapi loominguga ning rõhutas lihtsate vahenditega oma muusika rahvuslikkust. Laulutekstide autorid on Anna Haava, Juhan Liiv ja Karl Eduard Sõõt. Nende luule sobis hästi Lüdigi isikupäraga. Registris on 145-150 heliteost, kuid üldlevinud arvamuse kohaselt pole paljud Lüdigi tööd trükki jõudnud.

LAHUTUS

Mihkel Lüdigi Argentiinas viibimise ajal (1925-28) katkesid perekondlikud suhted abikaasade vahel. Hiljem, teise ilmasõja keerises, emigreerus Mathilde koos dirigendist noorema poja Peeter Pauliga Saksamaale. Vanem poeg oli seoses diplomaaditööga juba seal ees. Sealt edasi rännati Ameerikasse. Abielu lahutati ametlikult alles 1948. aastal.
1931. aasta suvel sõitis Mihkel venna juurde Tõstamaale tervist kosutama. Sügisel peatus ta Pärnus. Kahjuks tervis aina halvenes ning süveneva reuma tõttu oli ta sunnitud 1933. aastal mereäärsest Pärnust lahkuma.
Suvisel matkal 1934. aastal peatus Lüdig Vändras ning sealsed sõbrad tegid talle ettepaneku sinna kolida. Nüüd tekkis lootus, et tervis paraneb ning saab jälle loometööd teha. Mõlemad soovid täitusid: reuma kadus, jättes mälestuseks kõvera viienda sõrme.

VÄNDRAS

Siitpeale algas uus, kõige rahulikum ajajärk helilooja elus. Ta käis läbi maaintelligentsiga: suhtles gümnaasiumiõpetajate, arstide ja apteekriga.
Vändras elatud aja sisse mahub ka helilooja teine loominguperiood. Töö vaikses maakeskuses koorijuhi ja lauluõpetajana jättis talle palju aega loominguks. Valmisid lastelaulud ja süit puhkpilliorkestrile. Kohalikku koori juhatades saavutas Lüdig häid tulemusi ning võtis kooriga ette isegi konserdireise.
Lüdig elas Vändras tagasihoidlikus puumajas Vanal tänaval. Praegu on selle maja seinal mälestustahvel.
Kogu oma elu õhtupoole veetis Lüdig Vändras koos oma teise abikaasa Olgaga, keda lähedased iseloomustasid kui Mihkli kaitseinglit.
Mihkel Lüdig surí Vändras 7. mail 1958. aastal. 1980. aastal nimetati Vändra muusikakool seoses helilooja 100. sünniaastapäevaga temanimeliseks, aasta hiljem avati seal Mihkel Lüdigi memoriaaltuba, kuhu hiljem toodi Lüdigi korterist mõõbel.
Pärnu M. Lüdigi nimelise meeskoori algusaastaks loetakse aastat 1809, kui asutati koolmeistrite kooli meeskoor. Pärast sõda, 1947. aastal loodi meeskoor uuesti ning alates aastast 1961 kannab koor Mihkel Lüdigi nime. 1970. aasta 10. mail avas meeskoor helilooja sünnipaigas mälestuskivi, 1980. aastal rajati kivi naabrusse tammik.
Igal aasta maikuus, helilooja sünniaastapäeva paiku, peetakse tema sünnipaigas mälestuskontsert koos Paikuse lauluseltsiga Sireli, rahvatantsurühmaga Pastlapaar ja teiste sõpradega. 1993. aasta oktoobrist asus Lüdigi Meeskoori peadirigendiks Evelin Mei, 2002 sügisest on meeskoori kontsertmeister Tiia Hermann.

LAPSED

Georg Voldemar (1905 – 1979) oli diplomaat ja õigusteadlane.
Peter Paul (1906 – 1983) oli Eesti pianist, organist ja dirigent.

ENG

MIHKEL LÜDIG

Mihkel Lüdig (9.05.1880 – 7.05.1958) has laid a foundation for higher music education in Estonia. He was involved in forming national defence forces and the defence forces orchestra. He has left behind a rich legacy of national classical music, including the national song festival opening tune „Koit“ („Dawn“ in English).

Mihkel Lüdig was born in Reiu parish, Pärnu county, in the family of the parish forester Jakob Lüdig. The family had 18 children. Mihkel was the seventh child and on his birth father Jakob planted an oaktree which can be seen right here, beside the memorial stone.
Mihkel Lüdig started his education in Pärnu Jochmann Elementary School, then continued his studies in Saint Petersburg Conservatory and worked at St John`s Church school as a teacher and an organ player.
While in military service, he got involved in forming an infantry battalion of Estonian soldiers and started a choir and an orchestra which can be considered a forerunner of today's defence forces orchestra.
In 1919 a higher music school was opened inTallinn. The idea initiated by Mihkel Lüdig and August Topman, the organists-graduates of Saint Petersburg Conservatory, had become a reality.
Mihkel Lüdig's most popular composition is a choral piece „Koit“ („Dawn“ in English). He composed the tune to celebrate the opening of Viljandi music and drama society „Koit“. His legacy comprises 50 choral tunes, around 10 symphonic pieces, 145-150 compositions overall, but it is commonly believed that quite many of them remained unpublished.
Mihkel Lüdig married a singer Mathilde Sinkel (of Hiiumaa ancestry) and they had two sons - Voldemar Georg Aleksander (born in 1905) and Peeter Paul (born in 1906). The marriage ended in a divorce. Since 1934 Lüdig lived and worked in Vändra together with his second wife Olga.
Mihkel Lüdig died in Vändra on May 7, 1958. In 1980, to celebrate his 100th anniversary, Vändra music school was named after him.
In 1970, on May 10, the male choir named after Mihkel Lüdig unveiled a memorial stone at his birthplace. In 1980 a grove of oaks was planted nearby.